



EU:N TEKOÄLYASETUKSEN KANSALLISEN TOIMEENPANON TYÖRYHMÄ, 15. KOKOUS

Aika	keskiviikko 8.1.2025 klo 13–15
Paikka	Aleksanterinkatu 4-10, neuvotteluhuone A321 Keino tai Teams
Läsnä	Osallistujat: Sami Kivivasara, TEM (pj) Antti Helin, VM (vara-pj) Miikka Hiltunen, OM Kirsi Miettinen, LVM Merja Mustonen, STM Amanda Mäkelä, OM Tomi Paavola, LVM Emma Patovuori, SM Aino Salmi, SM Outi Äyräs-Blumberg, STM Maria Hauptmann, TEM (sihteeristö) Nathalie Dahl, TEM (sihteeristö) Kaarle Vuorinen, TEM (sihteeristö) Lasse Laitinen, TEM (sihteeri)

1. Kokouksen avaus

Kokous todettiin alkaneeksi kello 13.00.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin.

3. Edellisen, 17.12. pidetyn kokouksen sekä 3.12. pidetyn, HE 2:ta käsitelleen työryhmäkokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Tehtiin pieniä muutoksia 17.12. pidetyn kokouksen pöytäkirjaluonnokseen ja hyväksyttiin pöytäkirjat.

4. Keskusteluasia: jatketaan lausuntopalautteen läpikäyntiä

a. Seuraamusjärjestelmä (Antti Helin)

Pääosin lausuntopalautteen perusteella olisi tehtävä sääntelytekniisiä muutoksia ja perusteluja on laajennettava tai täsmennettävä. Yleisesti lausuntopalaute oli kuitenkin neutraalia tai varovaisen positiivista. Joissain lausunnoissa markkinavalvontaviranomaisten mahdollisesti päällekkäinen toimivalta nähtiin ongelmallisena myös seuraamusten määräämisen osalta. Osassa lausunnoista toivottiin, että seuraamusmaksulautakunta määräisi kaikki maksut.

Työryhmä keskusteli vaihtoehdosta, että asetuksen mukainen seuraamusmaksulautakunta määräisi kaikki seuraamusmaksut. Keskustelussa nousi kuitenkin esille argumentteja, joissa tämä nähtiin mahdollisesti liian keskistettynä ja raskaana ratkaisuna muuten melko hajautetussa markkinavalvontamallissa. Asia jätettiin pöydälle.

Kaksoisrangaistavuuden ehkäisemiseksi eräisiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviin seuraamussäännöksiin liitettiin kaksoisrangaistuksen estävä muotoilu suhteessa tietosuoja-asetukseen. Yhtäältä on totta, että EU-lainsäätävä ei ole tekoälyasetuksessa nimenomaisesti säättänyt, että tietosuoja-asetuksen nojalla annetut seuraamukset estävät tekoälyasetuksen nojalla määrättävät seuraamukset (ks. esim. AIA 99 artiklan 7 kohdan c alakohda). Toisaalta kaksoisrangaistavuuden kieltäminen on yksi oikeudenmukaisen menettelyn tae (99 artiklan 10 kohta). Tämä on myös hankalaa tilanteissa, joissa tekoälyasetuksen markkinavalvontaviranomainen voi saada tutkimuksen valmiiksi ennen kuin tietosuoja-valtuutettu on tutkinut asian. Onko tekoälyasetuksen mukaisen markkinavalvontaviranomaisen odotettava tietosuoja-valtuutetun päätöstä? Ehdotus oli, että poistetaan erityisviittaukset yleiseen tietosuoja-asetukseen kaksoisrangaistavuuden osalta AIA:n 99 artiklan 7 kohdan c alakohdan perusteella. Työryhmässä todettiin, että asiasta ei ole tarve säätää erikseen, vaan viittaukset voivat aiheuttaa ongelmia. Työryhmä päätti edetä ehdotuksen mukaan.

b. Muut pykälät ja perustelut

Soveltamisalapykälä

Oikeuskanslerin viraston lausunnon mukaan jatkovalmistelussa on syytä vielä harkita, tarvitaanko lakiin eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta soveltamisalaa koskeva säännös tekoälyasetuksen soveltamisalaa koskevan artiklan lisäksi. Soveltamisalasta oli tehty pykäläluonnos, joka koskisi rajoja suhteessa eduskunnan valtiopäivätoimintaan, eduskunnan oikeusasiamieheen sekä valtioneuvoston oikeuskansleriin.

Työryhmä keskusteli asiasta suhteessa mm. perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön, EU-tuomioistuimen ratkaisuihin ja EU-oikeuden ensisijaisuuteen, erityisesti kun kyse on EU-asetuksen soveltamisalasta. Keskustellaan asiasta oikeuskanslerin viraston kanssa.

6 § Keskitetty yhteyspiste

Lausuntopalautteessa keskitetty yhteyspiste nähdään tärkeänä vastinkappaleena hajautetulle valvonnalle. Lausunnoissa nähtiin tarve kokoavalle ja koordinoivalle toimijalle. Luonnoksen perusteella keskusteltiin säätämisestä lisäksi viranomaisyhteistyöstä ja sen koordinoinnista sekä asiantuntijatuesta myös perusoikeuksia valvoville viranomaisille. Raportointivelvoitteita muutettaisiin hieman. Työryhmä keskusteli asiasta. Päätettiin edetä valmistelussa ehdotettujen muutosten pohjalta, mutta viranomaisten resurssit on vielä tarkasteltava.

c. Vaikutusten arviointi ja resursointi

TEM esitteli saatua lausuntopalautetta vaikutusten arvioinnista ja valvovien viranomaisten toimittamia resurssiarvioita.

Keskusteltiin, miten Suomen arvioimat valvovien viranomaisten resurssitarpeet suhtautuvat muiden EU-jäsenvaltioiden tekemiin vastaaviin arvioihin. Suomi toteuttaa tekoälyasetuksen täytäntöönpanoa nopeammin kuin moni muu EU-jäsenvaltio, minkä vuoksi kaikissa jäsenvaltioissa ei välttämättä ole vielä tehty arvioita.

HE:ssä tulisi kuvata ainoastaan ehdotettavan kansallisen lainsäädännön vaikutukset, eikä suoraan sovellettavan EU-asetuksen vaikutuksia. Tämän voisi tuoda selkeästi esiin HE:n vaikutustenarviointikappaleessa. Päädyttiin siihen, ettei tehtäisi sektorikohtaisia vaikutustenarvioita HE:ssä, koska vaikutuslajeja on niin monia.

Budjettiprosessissa otetaan kantaa viranomaisten resursointiin. VM:n antaman lausunnon mukaan, mikäli esityksellä olisi vaikutuksia vuoden 2026 talousarvioesitykseen, olisi kyseessä ns. budjettialiehdotus, joka tulisi antaa talousarvioesityksen antamisaikataulussa. Budjettialiehdotusta käsitellään yhdessä VM:n kanssa.

Lausuntopalautteessa oli tuotu esiin, että vaihtoehtoisia toteuttamistapoja koskevassa kappaleessa voitaisiin arvioida eri vaihtoehtojen aiheuttamia kustannuksia, esim. keskitetyn valvontamallin kustannukset. Päädyttiin täsmentämään vaikutusten arviointia ja vaihtoehtoisia toteuttamistapoja koskevia HE:n kappaleita. Tarkkoja kustannuksia eri toteuttamisvaihtoehdoista voi olla vaikeaa arvioida. Keskitettyyn valvontamalliin liittyy sekä etuja että haittoja kustannusten näkökulmasta. HE:ssä voitaisiin tarkastella myös vaihtoehtoisia toteuttamistapoja tilanteessa, joissa varoja tekoälyasetuksen täytäntöönpanoon olisi saatavissa enemmän (esim. Tekoälyn turvallisuus- ja innovaatiokeskus Tuiken perustaminen olemassa olevan viranomaisen yhteyteen). HE:ssä tuotava esiin, miksi keskitettyyn valvontamalliin ei ole päädytty.

5. Muut asiat

Tiedusteltiin SM:ltä jälkikäteisen biometrisen etätunnistamisen sallimista koskevien lainsäädännön muutosten valmistelutilanteesta. Päätettiin palata asiaan vielä erikseen.

HE:n aikataulun osalta TEM kertoi keskusteleveransa eduskunnan talousvaliokunnan kanssa, onko HE mahdollista viedä lainsäädäntösuunnitelmassa ilmoitettua viikkoa myöhemmin eduskuntaan.

6. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous klo 15.15.